

O migraci bez hysterie

Pokud bychom v dnešní době hledali nejdiskutovanější téma, které hýbe společností, a to nejen u nás, ale v celé Evropě, pak by to nepochybně byla tzv. migrační krize. Od loňského roku, kdy se běženci ve velkém množství vydali za lepším do Evropy, budí toto téma emoce, straší a rozděluje. Jezuité si před několika lety zvolili jako jednu z hlavních priorit právě službu uprchlíkům, proto je na místě otázku migrace prozkoumat i z pohledu ignaciánské spirituality a pastoračního poslání řádu. O důvod víc, že celosvětová síť nazvaná Jezuitská služba uprchlíkům nedávno oslavila 35. výročí své existence. Vzhledem k tomu, jak mnohotvárný, nejednoznačný a mnohohrstevnatý je problém migrace, by bylo naivní si myslet, že o něm lze pojednat vyčerpávajícím způsobem, aniž bychom pominuli nějaký důležitý aspekt. Naším záměrem je dotknout se pouze několika dílčích otázek, o kterých se domníváme, že jsou z křesťanského pohledu důležité a že by bylo nebezpečné je opomíjet. Chceme se přitom vyhnout projevům iracionálního strachu a hysterie, kterých jsme často svědky.

Doprovázením sloužit

Jezuitská služba uprchlíkům (Jesuit Refugee Service, JRS) se věnuje práci s migranty od roku 1980, kdy byla založena. Následující článek se zamýšlí nad tím, co z duchovní tradice Tovaryšstva tuto činnost motivuje.

Inspiraci pro tuto smělou apoštolskou angažovanost hledal tehdejší generální představený jezuitského řádu Pedro Arrupe v příkladu sv. Ignáce: „Ptal jsem se, co by sv. Ignác udělal tváří v tvář pohromám dnešní doby, lidem prchajícím ve člunech po moři, tisícům hladovějících na Sahaře, dnešním uprchlíkům a migrantům z donucení.“ Odpověď našel v epizodě ze života sv. Ignáce a prvních jezuitů, kteří roku 1538 s ostatními obyvateli Říma prožívali krutou zimu.

Jednalo se o mimořádně tuhou zimu, které vládly mráz a hlad, jež vyhnaly tisíce lidí z venkova do města. Každou noc lidé umírali na ulicích. Ačkoliv se v té době sv. Ignác a jeho společníci věnovali rozvažování o své budoucnosti a bránili své nové společenství před útoky pomlouvačů, byli také pohnuti utrpením, které viděli kolem sebe, a rozhodli se odpovědět na tuto nouzi. Během dne chodili žebrať o jídlo a o dřevo na otop, večer shromažďovali lidi z ulic a přinášeli je do domu, kde Ignác a jeho druhové bydleli. Pod jednou stře-

chou takto žilo až čtyři sta lidí. První jezuité se starali o jejich hygienu a obživu, nejslabším a nemocným nabídli své vlastní postele. Po večeři se s nimi shromažďovali v hlavní místnosti, kde je u rozdělaného ohně vyučovali katechismu a připravovali ke zpovědi a k přijetí eucharistie. Během celého roku takto sv. Ignác a jeho společníci pečovali o více než tři tisíce uprchlíků.

Při zamyšlení nad významem těchto skutků milosrdenství prvních jezuitů si otec Arrupe všiml: „Přírodní katastrofy, jako hladomor, epidemie a další neštěstí, kladou požadavek na naši ochotu pomáhat bez odkladu. Ignácův praktický způsob jednání v této věci má pro nás rozhodně instruktivní význam. Ignác nás svými činy učí, že milosrdná láska a hmotná pomoc mají být na prvním místě v daných okolnostech a v celku apoštolské činnosti Tovaryšstva.“

Díla milosrdenství

Ve svých zakládacích dokumentech Tovaryšstvo Ježíšovo tradičně rozlišovalo duchovní a tělesné skutky milosrdenství, aby vysvětlilo, co jezuité

dělají. Ve skutečnosti toto rozlišení není tak zásadní. Jezuitská služba tíhne k obojímu, k mysli i srdci, k tělu i duši. Jezuité odpovídali na lidskou nouzi ohledně čehokoliv a kdekoliv. Skutky milosrdenství, jako třeba služba ve špitálech, byly pro první jezuitu stejně tak důležité jako kázání a vyučování katechismu. A pro tyto aktivity se později rozhodli zřít se povinnosti recitovat modlitbu breviáře společně, aby to nezasahovalo do jejich služby.

Tváří v tvář naléhavé lidské nouzi byli první jezuité naplněni touhou pomáhat lidem, nebo, jak často říkali, „pomáhat duším“. V Ignácově autobiografii, Konstitucích a v tisících dopisů se žádný jiný pojem nevyskytuje častěji. Pro Ignáce a první společníky „pomáhat duším“ zname-

nalo pomáhat celé lidské osobě s tělem i duší.

Tato touha „pomáhat duším“ se vtělila do rozličných služeb „útěchy“, což je další, často se vyskytující pojem mezi prvními jezuitu. „Útěcha“ měla pro Ignáce obzvláštní duchovní význam. Poskytnout někomu útěchu neznamenal nezbytně udělat něco, aby se druhý cítil lépe, jak bychom to řekli dnes. V Duchovních cvičeních je „útěcha“ popsána jako vnitřní hnutí, kterým lidská duše roste v Bohu k větší víře, naději a lásce. Může být tedy spojována s hlubokým vnitřním pokojem, poklidnou radostí, ale také s proléváním slz při zpytování svědomí nebo s horlivostí ve službě Bohu. První jezuité uznávali, že jenom Bůh poskytuje útěchu, proto si nenamlouvali, že ji lidem přinášejí

Co by udělal sv. Ignác tváří v tvář pohromám dnešní doby?
(Foto Darrin Zammit Lupi/JRS Evropa)

oni; pouze se snažili pomáhat lidem, aby se otevřeli Bohu, který se dává všem svým tvorům, když jim dává život. Tradiční jezuitské služby, jako vysluhování svátostí, byly naprosto vhodné k této službě útěchy. Ale podle sv. Ignáce může být každá služba cestou, jak uvést útěchu ve skutek; znamená to napodobovat Krista, který utěšuje, posiluje a pozvedá. Dnes tento celostní zájem Tovaryšstva o službu druhým ztělesňuje JRS se svou péčí o uprchlíky.

Své rozhodnutí založit JRS otec Arrupe nepostavil pouze na této tradici jezuitské služby, ale také na rozhodnutích nedávných generálních kongregací Tovaryšstva z let 1965 až 1966 a 1974 až 1975 (31. a 32. GK). Ty nově v moderních pojmech vyjádřily Ignácovo nasazení „pomáhat duším“. Inspirací k tomu byl 2. vatikánský koncil, který potvrdil solidaritu církve s celým lidstvem, zejména s chudými a trpícími. Koncil církev vyzývá, aby četla „znamení času“ a zasvětila se službě světu, před kterým stojí spousta výzev, jako jsou ekonomická nespravedlnost, války, diskriminace nebo negramotnost. Proti těmto urážkám lidské důstojnosti koncil zdůrazňuje vrozenou důstojnost lidské osoby jako stvořené k obrazu Božímu.

Tovaryšstvo v odpovědi na toto vzbudnutí koncilu na své 32. generální kongregaci výslovněji vyjádřilo svou angažovanost ve věci víry a spravedl-

nosti. Popsalo ji jako „poslání sloužit víře, jehož nedílnou součástí je podpora spravedlnosti“. Sloužit víře znamená „pomáhat lidem, aby se více otevřeli Bohu a chtěli žít podle požadavků evangelia“. V každém apoštolátu mají jezuité kázat Ježíše Krista, který nabízí „naprosté a konečné osvobození člověka“, osvobození, které musí být materiální i duchovní.

Kráčēt s uprchlíky

Během let své služby uprchlíkům se JRS přesvědčila, že vedle potřeby jídla, přístřeší a lékařské péče je jejich zásadní potřebou zažít „přátelství, důvěru a sdílené porozumění důvodům, které je přinutily uprchnout ze své země“ – těmito slovy to vyjádřil otec generál Peter-Hans Kolvenbach roku 1990 v listu adresovaném celému Tovaryšstvu. Vystihl tak, v čem spočívá doprovázení uprchlíků, což je pojem, který ve službě JRS získal zásadní místo. Služba doprovázení se inspiruje dokumenty 2. vatikánského koncilu, zejména *Gaudium et spes*, ale i dokumenty pokoncilního sociálního učení církve, jako je encyklika Jana Pavla II. *Sollicitudo rei socialis*. Tyto dokumenty hovoří o solidaritě, která je výmluvnou křesťanskou ctností, doprovázení je pak způsobem, jak solidaritu žít a vyučovat.

Koncept doprovázení jako charakteristika služby JRS se odvolává na to, co vyzdvihl svého času otec Arru-

Vzájemným sdílením vlastní křehkosti vzniká mezi pracovníky JRS a uprchlíky zvláštní pouto a začíná se vytvářet společenství
(Foto Darrin Zammit Lupi/JRS Evropa)

pe, když hovořil o tom, čím se má JRS odlišovat od ostatních humanitárních organizací, totiž důrazem na to „být s druhými“ spíše než „dělat pro druhé“. Posláním doprovázení uprchlíky je ozvěnou úsilí prvních jezuitů „pomáhat duším“ a „poskytovat útěchu“ druhým lidem. Tyto pojmy přitom nejsou jednoduše zaměnitelné. Doprovázení naznačuje vzájemný vztah mezi pracovníky JRS a uprchlíky, jde o přístup pastorální teologie, která se nedá anachronicky ztotožnit s postojem sv. Ignáce a jeho prvních druhů. Pro první jezuitu byla jejich služba zásadně „činností pro druhé“, jednostrannou pomocí druhým. Dnešní pojetí služby jako „bytí s druhými“ je vyjádřeno v dekretech 34. generální kongregace (1994), kde se uznává, že zastřešujícím motivem dnešních služeb je

„jednoduše ignaciánská touha pomáhat lidem v Kristu“, ovšem rovněž jezuita volá, aby „se učili tomu, že jim druzí lidé mohou pomoci“. Doprovázení tedy vyžaduje vysoký stupeň vzájemnosti (*mutuality* – vzájemné výměny) ve vztahu s uprchlíky. Když pracovníci JRS uprchlíkům naslouchají a učí se od nich, potvrzují tím jejich hodnotu jako lidských osob a posilují je v situaci, kdy většina rozhodnutí o jejich osudu nevychází z jejich rukou a kdy se okolnosti jejich života spikly proti nim.

Dvojznačné okolnosti

Doprovázení začíná hlubokým resektem k životním okolnostem uprchlíka. Tato úcta ovšem neznamená schvalování všeho, co uprchlík dělá nebo co udělal. Předtím, než se

někdo stane uprchlíkem, je členem rodiny a občanem, což jsou vztahy vyžadující loajalitu, která někdy může člověka nutit utápnout se v morálně pochybných situacích. Proto se JRS věnuje vždy oběma stranám konfliktů, pomáhá např. oběma stranám občanské války, jak tomu bylo v 90. letech ve Rwandě, kde pomáhalo vystoupit ze začarovaného kruhu násilí jak Hutům, tak Tutsiům.

Protože doprovázení vyvěrá ze vzájemné oboustranné výměny, rovněž uznáváme, že uprchlíci prokazují službu členům JRS, Tovaryšstvu a církvi. Pracovníci JRS z různých prostředí dosvědčují, jak moc je osobně a duchovně proměnilo setkání s uprchlíky, jejich neúnavnost navzdory všem špatným vyhlídkám, jejich odvaha postavit se hrozcím nebezpečím, jejich velkorysost uprostřed bezútěšné chudoby a jejich pohostinnost v časech velkého nedostatku.

Vzájemným sdílením vlastní křehkosti vytvářejí pracovníci JRS a uprchlíci společenství. Sdílením chudoby pracovníci z rozvinutých zemí vystupují z vězení materializmu a individualizmu a učí se žít jednodušeji, učí se cenit si lidí pro to, čím jsou, a ne pro to, co dělají nebo co mají. Uprostřed nejistot pomíjivého života se pracovníci JRS učí důvěřovat v Boží prozřetelnou péči. Styk s uprchlíky je přivádí k ocenění, že nejsou sami ve svých vlastních

trápeních a že součástí lidského povolání je sdílet s druhými jejich břemena.

Uprchlíci učí Tovaryšstvo, aby bylo více přístupné a ochotné k misijnímu poslání, aby bylo připravené opustit domov, své instituce a důvěrně známé okolí, a aby se věnovalo naléhavějším potřebám a sloužilo větší slávě Boží. Pokud máme být „přáteli v Pánu“, jak na tom trval sv. Ignác, musíme být také přáteli těch, které si Ježíš vybral: musíme být přáteli chudých. Chudí a lidé bez domova „nás poučují o naší vlastní chudobě, jak to nedovede žádný dokument. Pomáhají nám pochopit význam bezplatných služeb, když dáváme zdarma, co jsme zdarma dostali, dokonce dáváme i vlastní život“ (34. GK, 548).

I celé církvi uprchlíci připomínají, že Boží lid je ze své podstaty lidem putujícím, který nemá stálý domov, je neustále v pohybu, stále hledá, stále směřuje dál. Musíme být církvi misijní, nikoliv údržbářskou, jejímž úkolem je stále klást nepřijemné otázky převažujícím postojům a strukturám ve společnosti, zejména těm, které diskriminují chudé a utlačované. Místní církve přítomnost uprchlíků vybízí k tomu, aby otevřely své dveře cizincům a uvedly do praxe křesťanské přikázání lásky k bližnímu.

Kevin O'Brien SJ

Ze Studies in the Spirituality of Jesuits

37/4 (Winter 2005)

přeložil Petr Hawlíček SJ

Migrace jako poslání

Napsat dnes článek o migrační krizi je mimořádně obtížné. I proto, že se toto téma neustále přetřásá v médiích, vzbuzuje silné emoce a dělí společnost. Je možné se na ně podívat z hlediska sociálního, kulturního, politického či hospodářského. Není ovšem možné poukázat v jedné souvislé stati na všechny aspekty tohoto mnohotvarého problému. Omezíme se proto především na otázky spojené s jezuitským řádem a jeho apoštolátem.

Jsme svědky toho, jak se kvůli uprchlické krizi probouzí malý člověk, který vytušil příležitost a rozhodl se na této situaci trochu přizívit, získat víc společenského vlivu, nebo přímo politický kapitál před blížícími se volbami. Mnozí morální trpaslíci se chtějí při této příležitosti trochu zviditelnit, a tak parazitují na lidském strachu. Pod pláštíkem realizmu šíří egoismus. Své nekřesťanské smýšlení a jednání vydávají za ochranu křesťanských hodnot. Běženci se tak stávají rukojmími pro prosazování pragmatických cílů cyniků.

Biblický pohled

Soucit a solidarita s přistěhovalcí je přítomná už ve Starém zákoně. Bible na několika místech řadí cizince vedle sirotků a vdov mezi nejzranitelnější osoby v tehdejší společnosti, tedy osoby, které potřebují zvláštní péči a ochranu. Izrael si ve svém prastarém vyznání víry připomínal, že i jejich praotec byl potulným Ara-

mejcem, který se přistěhoval do Egypta, aby tam žil jako host (Dt 26,5). Platilo Hospodinovo přikázání: „Hostu nebudeš škodit ani ho utlačovat, neboť i vy jste byli hosty v egyptské zemi“ (Ex 22,20; srov. Ex 23,9). Židovský národ má projevovat pohostinnost vůči cizincům, kteří jen procházejí (*nokrím*), a soucit s těmi, kteří se do země přistěhovali, aby se v ní natrvalo usadili (*gerim*), ba dokonce tyto hosty milovat jako sebe sama (Lv 19,34).

Bůh sám bdí nad chudými a chrání cizince (Dt 10,18), aby jim zajistil podobná práva, jež požívali domorodci, kteří se v zemi narodili (Ez 47,22). Prolamuje se tím rasová uzavřenost a připravuje prostor pro křesťanský univerzalismus. Byť po návratu z babylonského vyhnanství Izrael prožívá obnovenou potřebu sebeurčení a vyzývá cizince, aby se obrátili k Hospodinu, otevřenost vůči přistěhovalcům si podržel. Zatím-

co tehdejší židovství rozlišuje židy a proselyty, křesťanství už rozdíl mezi lidmi nedělá. Neřeší, zda ten který věřící byl dříve židem či pohanem. Všichni jsou bratři a sestry, neboť Kristus vše spojil v jedno, „zbořil zeď, která rozděluje a působí svár“ (Ef 2,14).

Základem pro tento židokřesťanský humanizmus je vědomí, že Bůh sám zůstává majitelem země, kterou člověk na krátký čas obývá, je tedy vždy jen hostem a „nájemcem“ (Lv 25,23). Člověk je poutníkem, který je stále na cestě a do skutečné vlasti teprve míří (Ef 2,19; Kol 1,21;

1 Petr 2,11). Věřící v Krista je „z Boha“ (1 Jan 5,19), a proto teprve „nebeský příbytek“, spojení s Bohem v novém Jeruzalémě, se pro něho může stát tím pravým domovem. Křesťan se snaží žít evangelní výzvu k službě těm nejposlednějším, v nichž se setkává se samým Kristem (Mt 25,40). Bližní v potřebě je pro křesťana symbolem trpícího Krista.

Úbytek náboženského vědomí, kterého jsme svědky v dnešní sekularizované společnosti, prohlubuje hodnotovou prázdnotu a vytváří prostor pro strach. Ten ovšem člověka paralyzuje, okrádá ho o rozum a pro-

Papež František sní o „chudé církvi pro chudé“, opakovaně upozorňuje na situaci uprchlíků a vyzývá zejména křesťany k solidaritě
(Foto Jan Kundrát)

JRS v Německu v roce 2015

- V Berlíně, Braniborsku a Bavorsku poskytli pracovníci JRS v uplynulém roce 2015 nějakou formu pomoci přibližně 1500 uprchlíkům a běžencům:
- Pastorační péče a právní pomoc pro vyhoštěné ve vazbě – asi 700 osob
  - Právní pomoc pro uprchlíky a běžence mimo vazbu – asi 270 osob
  - Podpora pro církevní společenství, která poskytují azyl – okolo 100 případů
  - Pomoc při podání žádostí – 55 žádostí pro přibližně 500 osob, z toho 27 úspěšných
  - Poradenství v různých tíživých situacích – 560 rozhovorů s jednotlivci či skupinami

JRS v Německu mimo to poskytuje:

- školení pro neplacené pracovníky a zaměstnance, kteří pomáhají uprchlíkům
- poradenství pro společenství, které se chtějí do pomoci zapojit
- posudky v soudních líčeních, veřejné prohlášení v rámci azylové politiky
- rekvalifikační kurzy a osvětové přednášky

Zdroj: JRS Německo

hlubuje jeho uzavřenost do sebe sama. Jako nejlepší lék proti vleklé panice, projevům hysterie, iracionálním obavám či úzkostem nabízí Písmo důvěru v Boha a lásku, která nehledá sebe. Svätý Jan dokonce píše, že strach je s láskou neslučitelný a dokonalá láska strach vyhání (1 Jan 4,18).

Výzva k milosrdenství

Papež František sní o „chudé církvi pro chudé“, opakovaně upozorňuje na situaci uprchlíků a vyzývá zejména křesťany k solidaritě. Činí tak o to

usilovněji v Roce milosrdenství, kdy připomíná Ježíšův naléhavý imperativ: „Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec“ (Lk 6,36).

V roce 2014 během historické návštěvy v Evropském parlamentu papež varoval před vážnými problémy dnešní doby. Zmínil tragické důsledky ekonomické krize, která v některých zemích způsobila obrovskou nezaměstnanost, ale obrátil pozornost také na příliv běženců z různých zemí, zejména z Afriky a Blízkého východu. Připomněl, že v poslední

době, kdy uprchlická krize zesílila, přišly při zoufalé snaze dostat se do Evropy tisíce běženců o život, a tak se Středozemní moře stává obrovským hřbitovem. František proto vyzval Evropu k usilovnému hledání řešení a k solidaritě s potřebnými.

V polovině ledna tohoto roku papež při příležitosti Světového dne migrantů a uprchlíků uvítal mnoho běženců na svatopetrském náměstí slovy: „Draží migranti a uprchlíci, každý z vás v sobě nosí dějiny, kulturu a cenné hodnoty a bohužel často také zkušenost bídy, útlaku a strachu. Vaše přítomnost na tomto náměstí je znamením naděje v Boha. Nedejte si ukrást tuto naději a radost ze života, které pocházejí ze zkušenosti Božího milosrdenství také díky lidem, kteří vás přijímají a pomáhají vám.“ Ostatně je to právě naděje, co řadu migrantů vede k rozhodnutí vše prodat a peníze vsadit na jedinou kartu: cestu do Evropy. Doufají, že konečně najdou mír a lepší životní podmínky pro sebe a své rodiny.

V poslední době se situace opět vyhrocuje, národní státy začínají zavírat své hranice. Papež se proto v nedělní promluvě 28. února znovu dotkl situace uprchlíků a vyzval státy k jednání a hledání jednotného řešení: „V mé modlitbě a jistě i v té vaší je neustále pevné místo pro drama uprchlíků, kteří utíkají před válkou a dalšími nelidskostmi. Zvláště Řecko a další země, které jsou první na

řadě, jim poskytují velkorysou pomoc, která vyžaduje spolupráci všech národů. Jednotná reakce může být účinná – rovnoměrně rozdělovat tato břemena. Proto je třeba rozhodně a bezvýhradně usilovat o vyjednávání.“

Výročí služby uprchlíkům

Na sklonku minulého roku jsme si připomněli 35. výročí Jezuitské služby uprchlíkům (*Jesuit Refugee Service, JRS*). Při této příležitosti přijelo v polovině listopadu do Vatikánu na audienci s papežem Františkem na 160 pracovníků této organizace, která dnes působí v bezmála padesáti zemích včetně Sýrie, Afghánistánu, Středoafričké republiky nebo Konga. Jak papež ve své promluvě uvedl, JRS se snaží povzbuzovat v těch nejslabších naději především prostřednictvím vzdělávání. „Nabízí uprchlíkům více než přežití, totiž živou naději, víru v budoucnost a sprádaní plánů. Dát dětem školní lavici je ten nejkrásnější dárek, který můžete dát. Všechny vaše programy mají tento poslední cíl: pomáhat uprchlíkům růst v sebedůvěře, maximálně uskutečňovat potenciál, který v sobě nosí, a umět bránit svoje práva jakožto jednotlivci i jako komunita,“ zdůraznil papež.

JRS založil jezuitský generální představený Pedro Arrupe, od jehož smrti uplynulo 5. února letošního roku 25 let. Hlavním cílem této sítě pomoci bylo ztlumit následky mig-

rační krize, kterou vyvolala válka ve Vietnamu. Řada Vietnamců tehdy prchala ze své země na všem, co mohlo plavat. Jímavý obraz „lidí na člunech“ (tzv. *boat people*) se vryl lidem do paměti a budil soucit i u těch nejotřelších. Arrupe ve svém dopise z 14. listopadu 1980 vyzval jezuity na celém světě k tomu, aby co neúčinněji reagovali na tuto dramatickou situaci. Byl přesvědčen, že se jezuité před touto výzvou nesmí uzavírat, pokud chtějí zůstat věrni hodnotám, na kterých Ignác z Loyoly postavil apoštolskou práci Tovaryšstva. Nově

vzniklá JRS přijala jako heslo slova „doprovázet, sloužit a bránit“, což ji odlišilo od ostatních humanitárních organizací. Arrupeho výzva dobře zapadala do tehdejších řádových diskuzí. Už 31. a 32. generální kongregace nabádaly k službě nejposlednějším, k šíření víry a spravedlnosti v tomto světě.

V roce 2008 pak 35. generální kongregace definitivně zařadila „migraci a službu utečencům“ mezi hlavní pěti priorit jezuitského řádu. V dekretu, který nese název Současné výzvy našemu poslání, se doslova

Zeptali jsme se

*Jan Kundrát
fotograf a dobrovolník*

Jaké zkušenosti jste si přivezl z dobrovolnické mise na srbsko-chorvatské hranici?

O uprchlících nedokážu říct nic obecného. Viděl jsem mnohočlenné rodiny se spoustou malých dětí, viděl jsem osamělé ženy, šedovlasé starce, a samozřejmě i ty často zmiňované skupiny mladých, silných mužů (obvykle se ukázalo, že jim ještě není ani osmnáct). Choval jsem dvacetidenní mimino. Setkal jsem se s lidmi, jež byli vděční za podaný kelímeček se strašně hnusným, ale teplým a sladkým čajem. Také jsem potkal lidi, kteří si pletli oblečení z humanitárních sbírek s módním butikem. Vnímal jsem selhání vlád, které neprojevily solidaritu s evropskými zeměmi na okraji Schengenu, a potkal řadu aktivních lidí, od důchodců po studenty, kteří se rozhodli pomoci lidem v nouzi a vydali se rozdělit o ten pomyslný plášť. Zažil jsem vděčnost za vlídné slovo, za projevený respekt k lidským bytostem. Viděl jsem zoufalství v uprchlickém táboře, adrenalin po vystoupení z lodi, paniku kvůli ztracené manželce, která se neumí domluvit, a radost ze shledání. Přestal jsem vidět dav a objevil v něm lidi.

uvádí: „Od doby, kdy otec Arrupe obrátil pozornost Tovaryšstva na krušný úděl uprchlíků, nucená migrace z různých příčin dramaticky vzrostla. Masové přesuny, které jsou s tím spojeny, jsou provázeny velkým utrpením milionů lidí. Proto tato kongregace potvrzuje, že péče o potřeby migrantů, včetně uprchlíků, lidí přinucených k přemístění v rámci své země nebo obětí obchodu s lidmi, je nadále apoštolskou preferencí Tovaryšstva“ (35. GK, 3. dekret, 39).

Poslání JRS výstižně charakterizuje prohlášení jeho zástupců v thajském Čiang Mai z roku 1985: „I když jsme vždy připraveni uprchlíkům pomoci v jejich hmotné a duchovní nouzi, i v realizaci projektů lepšího a nezávislejšího života, přesto se snažíme klást zvláštní důraz na ‚být s lidmi‘ než snad pro ně ‚více dělat‘. Chceme, aby to, že jsme přítomni mezi uprchlíky, bylo součástí našeho doprovázení, či lépe společným putováním na jedné cestě.“

Jezuitský generál Adolfo Nicolás před pěti lety v tomto kontextu vyzdvihl především pohostinnost. Ta je podle jeho slov „lidskou a křesťanskou hodnotou, která uznává požadavky druhého ne proto, že je částí vlastní rodiny, společenství, stejné rasy nebo víry, nýbrž jednoduše proto, že ona nebo on je lidskou bytostí, která si zaslouhuje přijetí a respekt. Je ctností milosrdného Samaritána,

kteří v člověku na kraji silnice nevidí člena jiné rasy, ale bratra v nouzi.“ JRS tedy tím, že slouží uprchlíkům, také uskutečňuje evangelijní výzvu k pohostinnosti.

Od doby vzniku JRS migrace dramaticky vzrostla a rozšířila se do mnoha částí planety. Před 35 lety to byly čluny v Čínském moři, dnes to jsou stejně vratké čluny překonávající Středozemní moře, jež často končí i se svým lidským nákladem pod vodou. Masakry páchané Islámským státem a dalšími extremistickými skupinami vyvolávají dramatické vlny uprchlíků. S rostoucím napětím a eskalací násilí roste i počet vyhnaných lidí, který přesáhl 50 milionů.

JRS nyní v 48 zemích podporuje okolo jednoho milionu uprchlíků, zejména tím, že jim poskytuje vzdělávání, humanitární pomoc nebo psychosociální podporu. Do této služby je zapojeno na 70 jezuitů, 500 řeholnic, více než 1700 laiků a 4000 uprchlíků. Celkový rozpočet činí 50 milionů amerických dolarů. JRS se stalo významnou globální organizací, jež se snaží reagovat na situaci krajní nouze, jíž jsou uprchlíci vystaveni. Soucit a Ježíšova láska vůči těm nejposlednějším jsou i dnes pro JRS důležitou inspirací a zdrojem síly.

Jan Regner SJ

Vracet lidem důstojnost

Na základě aktuální potřeby, v době krize vyvolané vlnami nově příchozích uprchlíků, vznikla v Maďarsku koncem léta loňského roku další lokální pobočka Jezuitské služby uprchlíkům (Jesuit Refugee Service, JRS). Vedle vytvoření vlastního programu na pomoc uprchlíkům, nazvaného Hospes, zahájila také spolupráci s JRS v okolních státech. Činnost maďarské JRS i aktuální situaci v zemi přibližuje vedoucí programu Hospes, mladá spolupracovnice maďarských jezuitů Luca Solymoskovi.

Můžete popsat současnou situaci uprchlíků v Maďarsku a v Budapešti? Jaké hlavní výzvy před vámi stojí?

Počet uprchlíků v Maďarsku se v tomto okamžiku již nezvyšuje, protože v září a říjnu byly uzavřeny srbské a chorvatské hranice a také díky skutečnosti, že většina běženců, kteří do Maďarska přišli, zemí skutečně pouze jen projížděla a přes Rakousko šla dále do Německa. Mezi hlavní úkoly, před nimiž nyní stojíme, patří vyjasnění statusu osob, které v Maďarsku žádají o azyl, a podpora na evropské úrovni koordinované migrační a azylové politiky.

Za jakých okolností zahájila maďarská Jezuitská služba uprchlíkům program Hospes?

Maďarští jezuité vypracovali program Hospes v srpnu loňského roku (jeho název pochází z latiny a znamená „host“). Snažili se tak reagovat na mohutnou vlnu uprchlíků, které tehdy Maďarsko muselo čelit, a na obavy, jež tato vlna vyvolala v maďarské společnosti. Od ledna do poloviny září roku 2015 bylo v Maďarsku registrováno více než 210 tisíc žadatelů o azyl, kteří k nám přišli ze Srbska. Národnostní složení se měnilo z týdne na týden. Největší skupiny tvořili uprchlíci ze Sýrie a z Afghánistánu, o něco méně početně zastoupeni byli Iráčané, Íránci, Kosované a další. Téměř všichni žadatelé o azyl pak pokračovali ve své cestě dále do Evropské unie, Maďarsko pro ně bylo jen tranzitní zemí.

Maďarské obyvatelstvo nebylo na tento masový exodus a na tak hlubokou humanitární krizi připraveno. Během posledních několika staletí, od dob turecké okupace v 16. a 17. století, Maďaři obdobnému přílivu imigrantů, tak

náhlému a v tak velkém měřítku, nikdy nečelili. Vzhledem k okolnostem byla spontánní občanská solidarita v Maďarsku opravdu silná. Přestože jsme na to zdaleka nebyli připraveni, mnoho jednotlivců, komunit i občanských a náboženských skupin začalo velmi rychle sloužit lidem na ulicích.

Co je hlavní myšlenkou a cílem vašeho programu Hospes a jaká jsou jeho specifika ve srovnání s jinými uprchlickými programy v Maďarsku?

Naším cílem není jednat tak, jak obvykle jednají humanitární nevládní organizace v jakékoli nouzové situaci, i když jsme si samozřejmě vědomi, že jejich úloha je zásadní a nezbytně nutná. Naše úsilí je zaměřeno především na reflexi a na přípravu dlouhodobého programu na podporu integrace těch žadatelů o azyl, kterým bude udělen status uprchlíka. V programu Hospes jsme si vytyčili především dva cíle. Jedním je „pomáhat těm, kdo pomáhají“ – tím, že dobrovolníkům z jiných občanských organizací, působících v oblasti služby uprchlíkům, nabízíme pracovní nástroje, metody a postupy, stejně jako možnosti supervize. Dalším naším záměrem je vybavit maďarskou společ-

Maďarská Jezuitská služba uprchlíkům zahájila svou činnost na základě aktuální potřeby loni v létě
(Foto JRS Maďarsko)

nost schopností dobře posuzovat a podporovat vzájemný dialog a tím bojovat proti kontraproduktivním obavám z uprchlíků.

Měli maďarští jezuité a jejich spolupracovníci v době vzniku programu nějaké předchozí zkušenosti podobného druhu?

Již z dřívější doby jsme měli zkušenosti s integrací kulturně odlišných obyvatel díky naší „Škole možností“, což je mentorský program, který jsme využívali při práci s dospělými Romy a nyní jej používáme jako základ pro práci s uprchlíky. Jsme napojeni na evropskou a mezinárodní JRS, začali jsme sbírat osvědčené postupy, učit se ze zkušeností JRS v jiných zemích. Při příležitosti oficiálního zahájení činnosti maďarské JRS navštívil v září 2015 Maďarsko ředitel evropské JRS Jean-Marie Carrière SJ, se kterým jsme mohli společně uvažovat o současné situaci a dále plánovat.

S jakými dalšími institucemi spolupracujete?

Spolupracujeme s mnoha církevními neziskovými humanitárními organizacemi, např. s Charitativní službou řádu Maltézkých rytířů, stejně jako s velkým množstvím místních nevládních organizací a občanských skupin dobrovolníků. Spolupracujeme rovněž s Domovem pro nezletilé uprchlíky bez doprovodu ve městě Fót nedaleko Budapešti i s Otevřeným uprchlickým táborem ve městě Bicske, rovněž poblíž naší metropole. Kromě toho nás podporují ostatní jezuitské instituce, jako například Dům dialogu v Budapešti.

Snažíme se také o spolupráci se sousedními zeměmi. V listopadu jsme vyslali dobrovolníky do tranzitních táborů v chorvatských městech Opatovac a Slavonski Brod, kde působí místní JRS. Dále máme v plánu navázat dlouhodobou spolupráci s jezuitským *Institut für Gesellschaftspolitik* v Mnichově, v jehož čele stojí bývalý dlouholetý ředitel JRS Evropa Michael Schöpf SJ. Jsme také partnery jednoho z projektů evropské JRS, jehož cílem je zmapovat a podporovat iniciativy vytváření komunit v deseti evropských zemích a společně usilovat o „prevenci a boj proti rasizmu, xenofobii a dalším formám netolerance“.

Jakým uprchlíkům se většinou věnujete? Odkud pocházejí, jaké náboženství vyznávají a v jaké situaci se nacházejí?

V současné době pracujeme především s nezletilými uprchlíky bez doprovodu, kteří žijí v domově ve městě Fót. Zpravidla se jedná o chlapce mezi patnácti a osmnácti lety. Pocházejí mimo jiné z Afghánistánu, Pákistánu, Bangladéše či Somálska a většinou jsou to muslimové. Snaží se dostat do Německa nebo do Norska, začít tam co nejdříve pracovat a pak posílat peníze

svým rodinám, které zemi neopustily. V uprchlickém táboře v Bicske pobývají i rodiny s malými dětmi a dospělé osoby.

Myslíte si, že se podaří integrovat uprchlíky do maďarské společnosti? Jaké jsou hlavní strategie integrační politiky?

Bylo by příliš brzy hovořit zde o úspěchu naší práce, jsme teprve úplně na začátku. Našími hlavními úkoly jsou v tomto okamžiku vzdělávací programy a snaha najít společnou řeč s těmi, kdo mají v plánu zůstat v Maďarsku dlouhodoběji.

Jaká je vaše nejsilnější osobní zkušenost z práce s uprchlíky?

Můj první silný zážitek s uprchlíky pochází z letošního podzimu, kdy jsem působila jako dobrovolnice v tranzitním táboře v chorvatském městečku Opatovac. Tam jsem si uvědomila, že ten dav lidí nemůžeme nechat o samotě a že se musíme snažit dostat se k těm lidem blíže, abychom lépe pochopili, jak jim můžeme pomoci. Od poloviny září táborem prošlo něco mezi šesti až deseti tisíci uprchlíků. Přicházeli ze Srbska a většinou do 48 hodin byli v autobusech a vlacích odesláni na slovinské hranice. Připojili jsme se k mnoha dobrovolníkům, kteří v táboře pomáhali. Neměla jsem možnost lépe poznat žádného uprchlíka, ale viděla jsem pohled mnoha z nich – když přijížděli do tábora uprostřed mrazivé noci a my jsem jim nabízeli horký čaj, když čekali na oblečení, když jsme jim rozdávali příkrývky...

Všechny ty tváře a pohledy zrcadlily pravdu, že žádný lidský život nemůže být zjednodušen tím, že se rozplyne v politickém či demografickém prohlášení. O člověku a jeho roli ve společnosti se obvykle dozvídáme více v daném kontextu. Když se však setkají dvě tváře, je to jen o „ty“ a „já“, o ničem víc. Právě za této situace se lidská důstojnost, kterou přiznáváme či nepřiznáváme druhému, stává středobodem našeho života. Díky těmto pohledům jsem pochopila, že moji osobní budoucnost nebudou určovat sociální důsledky, které tento příliv migrantů v naší evropské společnosti jistě vyvolá, ale spíše má ochota či neochota pomáhat dnes těm, kdo to potřebují, a tím jim dávat lidskou důstojnost, která chce zářit z jejich očí a srdcí. Myslím, že nikdy nezapomenu na ten pocit.

Můžete nám přiblížit i svou činnost v maďarských táborech?

V Bicske většinou organizujeme aktivity pro malé děti, aby se jejich rodiče mohli věnovat vyřizování administrativních záležitostí nebo lekcím maďarského jazyka. Silně si při tom uvědomuji, že se stále mám hodně co učit. Každ-

dý týden čelíme novým a novým výzvám, které s sebou přinášejí také nové příležitosti. Vzpomínám si na nedávnou příhodu v táboře v Bicske. Když jsme pořádali různé hry pro malé děti, přišel k nám jeden nový, asi šestiletý chlapec. Vůbec jsme nedokázali pochopit, jakým jazykem mluví; dokonce ani ostatní děti nám v tom neuměly poradit. Vyšla jsem z místnosti, kde jsme si hráli, do sousední haly a poprosila starší lidi, kteří tam seděli, zda by mi mohli pomoci porozumět alespoň jedno slovo z toho, co ten malý kluk říkal. Někdo prohlásil, že to rozhodně není anglicky, a všichni vybuchli smíchy. Nakonec se ukázalo, že chlapec mluvil persky. Byl docela osamělý, takže jsem se rozhodla posadit se vedle něj, jen tak beze slov. Občas se na mě podíval svýma velkýma očima a pak jsme si začali hrát s nějakou stavebnicí; zjevně byl velmi rád, že se o něj někdo postaral.

Jak maďarští občané reagují na uprchlíky? Jaká atmosféra v zemi panuje?

Celková atmosféra je dosti tíživá. Maďarští občané mají docela velké obavy z migrantů a uprchlíků, kteří přicházejí do Evropy. Čtyřicet let jsme museli žít pod sovětskou nadvládou a stále si léčíme zranění z oné doby. Velké skupiny Maďarů se proto obávají migrační krize, potenciálních rizik terorizmu a možných střetů mezi kulturami. Traumatizující zkušenosti z loňského léta pravděpodobně zasadily dlouhotrvající rány veřejnému mínění, a my děláme, co můžeme, abychom pomohli tyto rány zahojit. I přesto jsme se však setkali se spoustou lidí, kteří chtějí uprchlíkům pomáhat a spolupracovat při našem programu Hospes. Jsme jim velmi vděční za jejich pomoc.

Připravila Lenka Češková

Luca Solymoskői se narodila 2. října 1987. V letech 2010–2014 studovala sociální práci na univerzitě Eötvös Lóránd v Budapešti; svou bakalářskou práci zaměřila na narativní psychologii. V současné době pokračuje v magisterském studiu. V letech 2014–2015 pracovala pro Maďarský červený kříž, jako sociální pracovnice se věnovala péči o bezdomovce. Od roku 2015 působí jako projektová koordinátorka Jezuitské služby uprchlíkům v Maďarsku.

Jako hořčičné zrnko

Každou neděli se při jezuitském kostele Nanebevzetí Panny Marie v Brně schází mezinárodní anglicky mluvící společenství, mezi jehož členy najdeme obyvatele všech kontinentů a příslušníky několika desítek národností. Právě letos na jaře oslaví deset let od svého vzniku. Přibližme si tedy příběh i současnost této komunity, která ukazuje, že láskyplné soužití a skutečná integrace lidí z nejrůznějších kulturních pozadí je v českých poměrech možná.

„Boží království je jako hořčičné zrnko, které člověk zasel do své zahrady; vyrostlo, je z něho strom a ptáci se uhníždili v jeho větvích“ (Lk 13,19). Pomocí tohoto biblického podobenství popisuje vznik mezinárodní anglicky mluvící komunity při brněnském jezuitském kostele irská sestra Georgina Clarson, která byla jednou z těch, jež toto semínko v Brně před deseti lety zaseli.

Prvopočátky společenství sahají již do roku 2005, kdy v Brně žijící mladý manželský pár z Nigérie napsal místnímu biskupovi dopis s prosbou, aby v Brně zavedl pravidelné mše v anglickém jazyce. Otec biskup chtěl jejich touze vyhovět, a obrátil se proto na tamní jezuitu, zda by tyto mše mohli začít slavit ve svém chrámu Nanebevzetí Panny Marie. Rektorem kostela a kaplanem pro vysokoškoláky byl tehdy současný provinciál českých jezuitů Josef Stuchlý, který se pouze o rok dříve vrátil do České republiky po mnoha

letech studií v Irsku, Anglii a Spojených státech amerických.

Dnem, kdy zrnko začalo klíčit, byl 24. únor 2006. Tehdy se na Vranově u Brna konala mezinárodní konference, které se účastnil jak otec Josef, tak sestra Georgina. Navzájem se však ještě neznali. Sestra Georgina ze společenství Sester Dítěte Ježíše pobývala v Brně sotva šest měsíců; jejím hlavním úkolem bylo podporovat svou mladou českou spolusestru a vedle toho začala záhy po svém příchodu vyučovat angličtinu. Otec Josef si během konference povšiml, že sestra Georgina hovoří anglicky a že také umí dobře zpívat, a proto ji oslovil a požádal, zda by mu se slavením anglických mší mohla pomoci. Po určitém váhání a v důvěře v Boží vedení sestra Georgina nabídla být „strážným andělem“ tohoto nedávno zasetého semínka přijala. Ani si neuvědomovala, jak mnoho to bude znamenat, a že ze semínka jednou vyrostle košatý strom.

Chce-li to Bůh

Počátky společenství byly velmi křehké. Vedle otce Josefa a sestry Georginy byly pravidelnými účastníky nově zavedených mší zprvu pouze dvě rodiny s dětmi a jeden mladý muž z Afriky; k nim se čas od času přidávali příležitostní návštěvníci či studenti. Mše se slavily každou neděli v kapli zvané Barunka, která vznikla na místě někdejší oratoře v prvním patře jezuitského kostela. Přístupová cesta do kaple vede přes strmé točité schodiště, což účastníky mší upomínalo na místo, kde Ježíš s apoštolou slavil poslední večeři a odkud Duch svatý o Letnicích vyslal apoštolu do celého světa hlásat radostnou zvěst. Svou nově vznikající komunitu proto pojmenovali „Společenství z horní místnosti“ (*Upper Room Community*).

Vedle otce Josefa slavivali nedělní mši také další kněží brněnské diecéze – nemocniční kaplan Jan Zachoval, farář v Podolí Pavel Kopeček či vojenský kaplan Jan Pačner, který komunitě slouží dodnes. Protože všichni mívali mnoho jiných povinností, občas nemohl přijít žádný z nich. O takových nedělích bývala anglická bohoslužba slova a po ní sestupovali členové společenství, mezi ostatními jezuitskými farníky zvaní jednoduše „Angličani“, z horní místnosti dolů do chrámové lodi kostela na českou mši, která se tam souběžně sloužila.

Během prvních šesti měsíců společenství „bojovalo o život“; lidé přicházeli a odcházeli. Jednou v neděli přišli na mši pouze otec Josef a sestra Georgina. Čekali, ale stále nikdo nepřicházel, a tak si říkali, jestli má vůbec smysl pokračovat a zda je anglické mše opravdu zapotřebí. V tu chvíli přišel jeden z členů komunity, mladý Nigerijec Raymond Okafor, který jim řekl: „Jestliže Bůh chce, abychom Ho zde i nadále uctívali, přivede do našeho kostela lidi, ale pokud to nechce, lidé přestanou chodit. Věřím, že Bůh chce, abychom pokračovali.“ Povzbuzení těmito slovy víry tehdy slavili mši svatou jen ve třech. Již následující neděli však bylo v „horní místnosti“ plno a od toho okamžiku začala komunita narůstat.

Období změn

Postupně se anglické společenství stávalo stále živějším. Začínaly se rozvíjet další duchovní aktivity, jako liturgie pro děti, příprava dospělých na přijetí iniciačních svátostí či *lectio divina*. Největším problémem vždy byla kontinuita; lidé zůstávali jen několik měsíců, dokud nedostudovali či dokud jim neskončila pracovní smlouva a oni neodešli z Brna. I přesto však komunita pozvolna rostla a stávala se stabilnější. Začínalo se tvořit pevné jádro, které pomáhalo udržet zakladatelského ducha a zároveň umožnilo rozdělit si práci. Důležitým krokem ke spolupovědnosti a skutečným mezní-

kem ve vývoji společenství bylo vytvoření komunitní rady, která zhruba před pěti lety získala pevnější strukturu a činnost společenství koordinuje dodnes.

Před třemi lety začínalo být stále zřejmějším, že pokud se má společenství dále rozvíjet, bude zapotřebí tuto rychle rostoucí „rostlinku přesadit z lesní školky“ v horní místnosti kostela, která již byla příliš těsná, dolů do hlavní chrámové lodi. K tomu došlo před dvěma lety, v lednu roku 2014, kdy se anglické mše začaly slavit v kostele. I přes počáteční obavy ze ztráty rodinné atmosféry si společenství dokázalo zachovat svou identitu a svého ducha a navíc se rozvíjet do nové krásy. V současné době se komunitě věnují jezuitští kněží František Hylmar a Pavel Bačo, kterým nadále pomáhá P. Jan Pacner.

Všichni jsme jedno

Jednou z důležitých součástí identity společenství je komunitní duch a velká otevřenost. Pozornost je přitom věnována každému jednotlivci. Nově příchozí jsou vřele vítáni a zváni k tomu, aby se zapojili do života komunity. Po každé mši je vyhrazen prostor pro přivítání a představení těch, kdo jsou na mši poprvé. Kdo má zájem, může zanechat svůj kontakt a prostřednictvím psaných ohlášek mít přehled o aktuálním dění. Členové společenství se vzájemně znají jmény a dokáží spolu sdílet radostné okamžiky na oslavách a večírčích, ale také se navzájem lidsky podporovat a pomáhat si v každodenním životě.

„Byl to velmi hezký pocit najít lidi, kteří se mnou sdílejí stejného ducha, kteří mi pomohou, i když mě ani neznají, ale jsou rádi, že mi mohou po-

Členové komunity se pravidelně scházejí i ke společným oslavám
(Foto archiv Brno ESC)

mocť,“ popisuje svou zkušenost mladá maminka Corona Čermák, která pochází z Tanzanie a společně se svým nevěřícím českým manželem začala anglické mše navštěvovat roku 2012. „Setkala jsem se tam s lidmi, se kterými jsem měla něco společného a kteří mi dávali pocítit, že i když tato země není můj domov, můžu se v ní cítit dobře, protože ani oni zde nejsou doma, ale je jim tu dobře.“

Do společenství jsou srdečně zváni i nevěřící či ti, kdo vyznávají jiná náboženství. Dobrou příležitostí k bližšímu vzájemnému poznání jsou např. víkendové výlety. „Při výletu na Pálavu loni na podzim se k nám připojil i buddhistický mnich,“ vzpomíná Corona. „Je to krásný zážitek, když se můžete setkat s lidmi nejrůznějších kultur a náboženských vyznání. Pak pochopíte, kdo opravdu jsou, jak vnímají, jaký mají duchovní život, a člověk si uvědomí, že všichni jsme především lidé, z různých důvodů jsme se vyskytli v Brně a společně sdílíme tento krásný svět.“ Nevěřící či nekatolíci chodí i na nedělní anglické mše, právě proto, že mají pocit sounáležitosti k jedné rodině.

Svou rodinu v komunitě našla také Elena Ďásková, která se do Brna vrátila po desetiletém pobytu v Anglii. „Po tak dlouhé době byly téměř všechny vazby zprerušeny, takže jsem se v podstatě ocitla v pozici cizinců, kteří k nám přicházejí studo-

vat či pracovat,“ přibližuje svůj příběh mladá Češka. „Začala jsem chodit na anglické mše u jezuitů, protože při nich můžu zažívat to, co jsem dříve zažívala v Londýně na mších Slovenské katolické misie. Pánuje zde stejný duch ochoty vzájemně si pomáhat a organizovat společné akce. I když pocházíme z různých zemí, díky stejnému duchu jsme jednotní.“

„To, o co se snažíme, je katolická komunita v pravém slova smyslu,“ upřesňuje sestra Georgina. „Tedy komunita, která zahrnuje opravdu všechny, bohaté i chudé, bílé i černé, zdravé i nemocné. Nikoho nevyklučujeme. Katolická komunita, jejíž členové jsou formováni, vzájemně si pomáhají atd., to je církev,“ dodává irská řeholnice. Komunita je skutečně mezinárodní; není důležité, jaký je rodný jazyk jednotlivců, protože všichni mluví anglicky. Zastoupeno je asi padesát národností z nejrůznějších koutů všech světadílů. Jedná se většinou o studenty, mladé pracující a rodiny s dětmi. Do společenství rádi chodí a jsou v něm velmi vítáni i Češi. V současné době má komunita zhruba sto členů.

Zralá komunita

V průběhu let tak vzniklo současné rozkvétající mezinárodní multikulturní společenství, které již začíná nést plody a rodinám i jednotlivcům nabízí duchovní i lidskou podporu a zázemí. Mnoho členů společenství

Při anglických mších
v brněnském
jezuitském kostele
je přítomen bezmála
celý svět
(Foto Vlastibor Čermák)

se podílí na různých službách při slavení eucharistie, přípravě dětí a dospělých ke svátostem, formaci dospělých ve víře, *lectio divina*, duchovních obnovách a nejrůznějších společenských akcích a výletech, ale i při tvorbě webových stránek či během charitativních činností. V rámci společenství funguje skupina maminek a začíná se rozvíjet skupina mladých mezinárodních manželských párů.

Velmi významná je duchovní formace členů komunity. Na podzim loňského roku se proto začaly konat duchovní rozpravy, které vede jedna ze členek komunity, vystudovaná teoložka a katechetka. Témata setkání vycházejí z potřeb a zájmů účastníků. Několikrát za rok je nabízena také možnost společného zpytování svědomí, které má účastníky připravit na zpověď, ale také pomoci při

formaci jejich svědomí. „Snaha přispívat k lidskému a duchovnímu růstu člověka, nejen pomocí vzdělávání, ale také duchovních obnov či duchovního doprovázení, tvoří součást charizmatu našeho společenství Sester Dítěte Ježíše,“ uvádí sestra Georgina.

„V době, kdy si připomínáme desáté výročí svých skromných začátků, děkujeme Bohu za jeho stálou péči o tuto komunitu a všem lidem, kteří přispěli k jejímu růstu. Modlíme se za ty, kdo nás po určitou dobu obohacovali svou přítomností a pak šli dál na jiná místa po celém světě,“ zakončuje své vyprávění sestra Georgina. „Jak se praví v Prvním listu Korintským, někdo sází a někdo zalévá, ale je to Bůh, kdo dává vzrůst. Požehnán buď Bůh navěky.“

Lenka Češková

Integrace cizinců není snadná

V dnešní době se skloňuje migrace ve všech pádech. Měla by se Evropa uprchlíkům otevřít, nebo přijmout spíše restriktivní politiku? Jednoduché odpovědi na podobné otázky většinou pomíjejí fakt, že za masou běženců jsou konkrétní lidské příběhy. V rozhovoru s Petrem Kolářem, který nedávno oslavil své 75. narozeniny, jsme proto začali od jeho vlastní zkušenosti.

Petre, v dnešní době se neustále mluví o migrační krizi. Ty sám jsi zažil na své kůži, jaké to je být uprchlíkem...

Uprchlíkem jsem se stal 23. srpna 1968 impulzivním rozhodnutím nevrátit se z jugoslávské dovolené domů do Ostravy, ale využít nečekané možnosti cestovat zpět přes Rakousko; zůstal jsem ve Vídni, jen v kraťasech a s horolezeckou výbavou, zcela bez peněz v kapse. Ve srovnání se současnými imigranty do evropských zemí jsem ale přesto měl několik výhod. S časovým odstupem považuji za nejdůležitější krátce předtím ukončenou pětiletou jazykovou školu němčiny v Ostravě a jasný cíl v exilu – chtěl jsem se stát jezuitou, což doma tehdy nebylo možné.

Setkal ses vždy se vstřícností, nebo někdy také s nepříjetím, anebo snad i odmítnutím?

Dalších osm let jsem jako uprchlík prožil s obvyklými ponížujícími momenty, které jsou doprovodným jevem všech byrokratických systémů, ale objevily se tam i momenty až nečekaně dobré vůle, a to už ve vídeňském arzenálu, upraveném narychlo pro přijetí českých uprchlíků. Na dovolenou jsem vyjel s vložkou v rozvrtaném zubu. Tu bylo nutné po návratu nahradit definitivní výplní; k návratu ale nedošlo a já jsem si neuměl představit, že by mne někdo mohl ve Vídni zdarma ošetřit. Snášel jsem tedy rostoucí otok i bolest, až si mne kdosi všiml a poslal mě k zubaři s typickým rakouským jménem Dolezal, který službu konal v uprchlickém táboře. Nevím, jak to bylo vyřešeno finančně, nic jsem neplatil a udělal přitom ještě i zkušenost s ošetřením vleže; v porovnání s mým tehdejší ostravským dentistou to byl prostě luxus!

Druhé, ještě větší překvapení jsem zažil o pár měsíců později při vyřizování své žádosti o politický azyl ve Wolfsbergu (Korutany). Úředník, který mě přijal, přečetl mnou vyplněný dotazník a pak se mě zeptal, na základě čeho tvrdím, že jsem *apatride*, tedy bez legálně uznané státní příslušnosti. Já jsem se domníval, že to byl důsledek mého tehdejšího „nelegálního pobytu v zahraničí“, jak jej označil český konzulát ve Vídni, ale úředník opravil můj laický omyl a vybídl mě, abych dotazník opravil. Přiznal jsem se mu, že mi to spisování mou ještě českou němčinou moc nejde a že to raději nechám tak, jak to je, ale on mi nabídl, že to sám přepíše za mé účasti! Stalo se tak, byl rychlý písař, a později mi to usnadnilo v Paříži jednání s českým konzulátem o návratu domů.

Setkával ses v zahraničí také s českými exulanty?

Na základě těchto vlastních uprchlických zkušeností jsem pak byl schopen v Paříži ještě před dokončením studií a bez odborné přípravy už od roku 1973 poskytovat novým exulantům pomoc jako překladatel a rádce při vyplňování různých žádostí. Kromě toho jsem s přispěním francouzských jezuitů mohl

Integrace cizinců je tím obtížnější, čím větší je společenská, kulturní a náboženská vzdálenost, která je dělí od země, do níž přicházejí, říká Petr Kolář
(Foto Jan Kundrát)

vytvořit v Paříži prostor pro Českou katolickou misi, která kromě bohoslužeb organizovala pravidelná setkání, takový ten kousíček domova pro ne snadné chvíle v životě exulantů. Těch tam tehdy byly dvě výrazné skupiny: první přišli na Západ po únoru 1948, druzí po porážce Pražského jara. Mezi posledně jmenovanými byli také reformní komunisté, z nichž ovšem někteří po únoru 1948 nejdříve nadšeně sloužili straně v její surové činnosti. Na půdě České katolické misie, jejímž knězem jsem byl, se najednou setkaly oběti s těmi, kdo z nich oběti udělali. V porovnání s oběma jsem byl mladíček a ne dařilo se mi vždy udržet vzájemnou korektnost.

Ty jsi v Paříži studoval biblickou teologii. Co nás bible v souvislosti s migrací může naučit?

Mne osobně během studia velmi oslovila biblistika, počínaje objevem zvláště hetitské velmoci vůči poraženým (včetně Izraele) už 2000 let před Kristem – poražení např. nesměli mezi sebou uzavírat žádné dohody bez souhlasu hetitského krále; mně to najednou přišlo podobné pozici Moskvy vůči jejím satelitům z doby před mým odchodem do exilu. Velmi mne oslovil také starozákonní text o Abrahámovi, bludném Aramejci, a respekt vůči cizincům, zakotvený už v Mojžíšově Zákonu. Bylo to v době velké snahy o čistotu rasy a náboženský monoteizmus malého, sousedy ohrožovaného Izraele. Biblistikou probuzený zájem jsem si uchoval dodnes. Všichni jsme přece „kdysi odněkud přišli“ do míst, kde se nacházíme dnes. Já považuji za mravní povinnost chápat a akceptovat stejnou tendenci i u jiných lidí a dnes, přes změněné okolnosti; ty považuji za výzvu k hledání odpovídajícího řešení jejich přijetí.

Papež František vyzývá křesťany a celé farnosti k pomoci uprchlíkům. Apeluje přitom na lidský soucit. Napadá mě, že „soucitné srdce“ je vlastně také biblický pojem...

Tovaryšstvo Ježíšovo pracuje na místech dnešního světa, kde z různých důvodů vzniká napětí mezi tím, co je, a co by mělo být. Jezuité se tam pokoušejí pracovat na zlepšení situace. Snažili se od počátku umožňovat mladým studium v Evropě a doufali, že po návratu domů budou schopni sami ovlivnit situaci doma žádoucím směrem. Výsledek byl ale často jiný: tito vzdělanci se často domů nehodlali vrátit, a tak vlastně svou zem odchodem ještě dále ochuzovali. Nezbyvá tedy, než bránit emigraci přímo na místě a zároveň chápavě pomáhat těm, kdo už situaci doma nedovedou snášet. Na těchto dvou „frontách“ dnes jezuité usilují o nápravu současného stavu v zemích třetího světa i v zemích západní civilizace. Vzpomínám si na případ jezuitu R. D.;

pracoval tehdy na tankeru dopravujícím do Francie naftu. Jednou se setkali na širém moři s „plavidlem“ přeplněným uprchlíky z Vietnamu, prchajícími před nadvládou vítězného Severního Vietnamu. V tu dobu byl ve Francii v platnosti bezpodmínečný zákaz „sběru“ těchto nešťastníků (tzv. *boat people*), ale zmíněný jezuita osazenstvo tankeru přesvědčil k překročení tohoto zákazu s tím, že následky bere na sebe. Dostal se před soud a vypadalo to špatně. Nakonec se za něj ale postavily humanitární organizace, slíbily, že se o tyto uprchlíky postarají, a R. D. dostal jen podmínku. Na loď zpátky už se ovšem nesměl vrátit.

Jezuité si zvolili migraci jako jednu z pěti priorit. Udělali to dávno před tím, než začala současná migrační krize. Máš nějaké vysvětlení, jak se pastorage běženců ocitla mezi nejdůležitějšími úkoly našeho řádu?

Péče o migranty je součástí rozhodnutí 34. generální kongregace Tovaryšstva (1995), týkajících se činnosti jezuitů v současném (moderním) světě. Jezuité si brzy po novém počátku v roce 1814 uvědomili, že základní zaměření řádu na misijní činnost musí v moderní době vypadat jinak než v polovině 16. století, v okamžiku založení Tovaryšstva. Významným impulzem k tak zásadnímu rozhodnutí byl před koncem 20. století přesun váhy řádu z Evropy do mimoevropských zemí, ve kterých počet jezuitů narůstal, např. v Indii a v Latinské Americe. Tím nabyly na významu jejich problémy v rozpravách na nejvyšší úrovni, tedy na generální kongregaci, kde se péče o ty nejhudší stala důležitou činností celého řádu. A kdo jiný už patří k těm nejhudším než uprchlík, člověk vytržený ze svého prostředí, bez domova, bez finančního zabezpečení a bez reálné šance vlastní silou dostatečně rychle z této situace vybrednout?

Jak se jako člověk, který žil dlouhá léta v Paříži, díváš na nedávné teroristické útoky islamistů ve francouzské metropoli?

Na islám se odvolávající terorismus má ve Francii dlouhou „tradici“. Zažil jsem jeden takový útok už na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let. Takřka na místě, z našeho balkonu v 5. poschodí, jsme mohli po hlasité detonaci vidět hemžení okolo obchodního domu TATI, kde přišlo o život několik zcela nevinných lidí. V následných letech francouzská justice usilovala o dopadení teroristy Carlose (kdo si dnes na něj ještě vzpomene?)... Kořeny tohoto terorizmu sahají do 50. let minulého století, kdy Francie musela vyklidit Alžír po krvavé koloniální válce (dodnes ve Francii označované eufemizmem „alžír-

ské události“). Došlo k exodu početných Francouzů, žijících v Alžíru, ale také různých skupin Alžířanů, kteří s Francouzi spolupracovali (hlavně tzv. harkis). Většina se jich logicky usadila ve Francii, kde ale neměli na různých ustláno, zvláště pokud to byli Arabové. Třetí generace posledně jmenovaných žije ještě na nevlídných předměstích Paříže a přes svůj francouzský pas a mistrné užívání proslulého argotu tvoří chudinu předměstí francouzských velkoměst. Tam dochází k násilnostem ve jménu islámu a také se tam rekrutují teroristé. Francouzi vědí o své spoluodpovědnosti za tuto situaci a bezhlavé nenávisti vůči Arabům nepodléhají, což cizince může překvapit. Něco jiného jsou ovšem útoky na francouzský právní řád (např. Charlie Hebdo a svoboda projevu).

Proč se integrace některých muslimských menšin v Paříži a dalších západních velkoměstech úplně nepodařila?

Integrace cizinců není snadnou záležitostí a je tím obtížnější, čím větší je společenská, kulturní a náboženská vzdálenost, která je dělí od země, do které přicházejí. Ukazuje se, že integrace muslimů do země západoevropské civilizace je obzvláště nesnadná, a nescházejí hlasy znalců, tvrdících, že za současných okolností je přímo nemožná. Velké naděje se spojovaly donedávna s multikulturalismem, ale dosavadní zkušenosti ani zde nejsou příliš povzbudivé. Za jednu z hlavních, ne-li přímo za hlavní nesnáz je přitom považováno postavení jednotlivce, lidské osoby a účta k její důstojnosti v naší vlastně dost zvláštní civilizaci. Plyne z ní vědomí zásadní rovnosti jednotlivců, a je to výsledek dlouhodobého vývoje, zřejmě ovlivněného křesťanstvím („vy všichni jste bratři“, Mt 23,8). Důsledky této rovnosti jsou pro každodenní život závažné a náročné; opravdoví cizinci je přijímají nesnadno a v konfliktních situacích se najednou mnohdy příliš nezamlouvají ani nám samotným.

Vím, že jde o velmi složitou problematiku, ale přece: Jak bys v několika větách pojmenoval hlavní úskalí migrační krize a jejich řešení?

Důvody migrační krize vypadají na první pohled průhledně: V zemích, odkud se do Evropy dnes hrnou statisíce uprchlíků, zuří násilí a bída, zatímco v západní Evropě je (skoro) klid a vysoká životní úroveň. Při pohledu z dálky ovšem není vidět namáhavá a dlouhá cesta, kterou Evropané urazili, než došli tam, kde dnes jsou, ani cena, kterou za svůj současný materiální blahobyt musí nadále trvale platit. Když migrant ze zcela jiného světa konečně pronikne přes blahobyt (na kterém nemá zprvu velký podíl) k ceně, kterou je za něj

třeba platit (a tady je i on brzy zván k pokladně), dojde mu, že se ocitnul úplně jinde, než kam směřoval, že se s tím nedoveče a ani nechce vypořádat, že ho to prostě ani neláká. Zůstává na periferii geografické i kulturně-společenské jako tisíce jiných jemu podobných. Pro jeho děti, a zvláště pro jeho syny, je to nesnesitelné. Hledá tedy možnost riposty, „sebeobranu“. Co následuje, je snadné si představit... Evropa sotva bude moci dokonale uzavřít své brány migrantům. Asi by to stejně vedlo jen k dalšímu nárůstu napětí s nepředvídatelným rozuzlením. Opravdovým řešením – namáhavým pro všechny a zdoluhavým, ale jediným možným – je naše pomoc těmto nešťastníkům a hlavně jejich potomkům zdolávat překážky, které z nich dělají snadnou kořist demagogů a obchodníků s radikálními řešeními. Důležitým prostředkem pomoci je vzdělání, školství. Je to pomalé a náročné, ale myslím, že není jiné cesty.

Připravil Jan Regner SJ

P. Petr Kolář SJ se narodil 7. února 1941 v Paskově, od roku 1945 žil v Ostravě. Po obecné škole a Vyšší průmyslové škole energetické v Ostravě-Vítkovicích nastoupil v Elektrárně 1. máje v Ostravě-Třebovicích. V 60. letech absolvoval vojenskou službu a pak pracoval jako stavební dozor v Ostravsko-karvinských elektrárnách. Při zaměstnání absolvoval večerně osm semestrů Vysoké školy báňské, studium však nedokončil, ale v roce 1968 emigroval a v Rakousku vstoupil k jezuitům. Po dokončení noviciátu studoval nejprve filozofii v Mnichově a pak teologii v Lyonu a Paříži. Na kněze byl vysvěcen v roce 1975 a poté působil mezi uprchlíky, nejprve v českém cizineckém prostředí, později i mezi dalšími běženci. Závěrečný rok formace absolvoval ve Spokane, USA. V letech 1982–1984 působil v oddělení mezinárodních zpráv Vatikánského rozhlasu, poté se vrátil do Paříže, kde v letech 1984–1990 mimo jiné pracoval na sekretariátu S.I.T.T. – arcibiskupského ústředí pro službu cizincům. V roce 1990 se vrátil do Československa a dlouhá léta pak působil jako novinář a redaktor Českého rozhlasu, několik let poté také jako člen Rady pro rozhlasové a televizní vysílání.

Společný dům pro všechny

V Indonésii, kde je každému občanu ústavou zaručena svoboda vyznání, tvoří naprostou většinu obyvatelstva muslimové. Mnoho apoštolátů tamní jezuitské provincie proto nutně přichází do přímého či nepřímého kontaktu s muslimy a do určité míry se dotýká mezináboženského dialogu.

Indonésie představuje se svými více než 17 tisíci ostrovy o celkové rozloze téměř 2 miliony kilometrů čtverečních jedno z největších souostroví na světě. Podle sčítání obyvatelstva z roku 2010 má 237,6 milionů obyvatel. Údaje Centrálního statistického úřadu z roku 2000 tvrdí, že 88,22 % obyvatel jsou muslimové, 5,87 % protestanté, 3,05 % katolíci, 1,81 % hinduisté, 0,8 % buddhisté a 0,2 % členové jiných náboženství (především stoupenci tradičních domorodých náboženství).

Názory na to, kdy přišel islám do Indonésie a jak byli lidé získáni pro toto náboženství, se rozcházejí. Někteří se domnívají, že koncem 13. století tam přišli kosmopolitní muslimští obchodníci ze státu Gujarat (Cambay) v Indii či z Persie; jiní tvrdí, že islám přišel přímo z oblasti Hadramaut v Jižním Jemenu již v 7. století. K obrácení na islám mělo docházet díky sňatkům, stejným politickým a hospodářským zájmům a harmonickému charakteru jávské společnosti.

Křesťanství je v Indonésii přítomno od 7. století, kdy se v oblasti Fansur (Barus) na Severní Sumatře údajně nacházelo nestoriánské společenství. Po tomto společenství však nejsou žádné stopy. První význačný doklad křesťanské aktivity v Indonésii spadá do období příchodu portugalských obchodníků v 16. století. V letech 1546 až 1547 působil na Molukách František Xaverský a seznámil tamní obyvatele s křesťanskou vírou. S příchodem Nizozemců počátkem 17. století se začal šířit protestantizmus.

Svoboda praktikovat víru

Až do získání nezávislosti v roce 1945 byly křesťansko-muslimské vztahy v Indonésii spoluurčovány hospodářskými a politickými zájmy. Pod praporem islámu se někdy vedly boje proti Nizozemcům, a protože křesťanství bylo ztotožňováno s kolonialismem, mnozí brali boj proti Nizozemcům jako boj proti křesťanství. V boji za nezávislost nicméně indonéští křesťané a muslimové spo-

lupracovali. Křesťanští a muslimští vůdcové, jako byli křesťan Kasimo a muslim Natsir, vzájemně spolupracovali, aby Indonésie mohla být společným domem všech lidí žijících na souostroví. Mons. Albert Soegijapranata SJ, první rodilý Indonésan na tamním arcibiskupském stolci, řekl, že indonéští katolíci mají být „stoprocentními katolíky i stoprocentními Indonésany“.

Indonéská ústava (čl. 29) zaručuje každému občanovi svobodu praktikovat svoji víru. První z pěti základních principů (*Pancasila*) – víra v jednoho nejvyššího boha – přiznává náboženství významnou roli ve veřejném životě, aniž by zákonem stanovovala národní náboženství.

Roku 1967 začala vláda pomoci programu *Musyawahar Antar Aga-*

ma (Mezináboženské setkání) podporovat mezináboženský dialog. V průběhu let země zažila několik násilných konfliktů mezi muslimy a křesťany. Například v letech 1994 až 1996 docházelo k prudkým srážkám mezi domorodým obyvatelstvem Východního Timoru, Flores a Bornea – které tvoří většinou křesťané – a muslimskými přistěhovalci.

Indonésie zažila velké teroristické útoky, při nichž bylo zabito mnoho lidí, např. v Bali (v letech 2002 a 2005) a v okolí Jakarty (2003 a 2004). Mnoho bomb vybuchlo i na místech kultu. Jedním z nejvíce znepokojivých aspektů sektářského násilí, které zachvátilo Indonésii po pádu režimu „Nový pořádek“ prezidenta Suharta, je objevení se ozbrojených, a jak se zdá, dobře vycviče-

Jezuitští scholastikové zpívají s muslimskými studenty při rozlučkové party na závěr svého pobytu na islámské internátní škole
(Foto archiv)

ných bojových skupin. Tyto skupiny jsou veřejnou politikou povinovány k zavádění rozšířenější verze práva šaría. Počet regionálních předpisů stoupl v období mezi lety 1999 až 2009 na současných 151.

Malé stádo

Problém, který pro obyvatelstvo Indonésie v současné době představuje největší výzvu, však lze spatřovat ve výsledcích průzkumu, který v roce 2008 provedlo Centrum islámských a společenských studií na Státní islámské universitě *Syarif Hidayatullah* v *Jakartě*. Z odpovědí 500 učitelů islámských studií na celé Jávě vyplynulo, že 67,4 % se cítí být více muslimy než Indonésany a že jen 3 % z nich považují za svou povinnost vychovávat tolerantní studenty.

Papež Jan Pavel II. řekl: „Katolíci v Asii představují ‚malé stádo‘. (...) V multietnickém, multináboženském a multikulturním prostředí, kde je křesťanství často vnímáno jako cizí prvek, je typickým znakem života asijské církve dialog.“ Tato exhortace, adresovaná členům post-synodální rady generálního sekretariátu biskupské synody při jejím zvláštním shromáždění věnovaném církvi v Asii roku 1998, platí i pro církve v Indonésii.

Mezináboženský dialog by neměl být považován za pouhou strategii, jak předejít rozpadu národa, nebo za reaktivní snahu zabývat se lidmi ji-

ných náboženství v daném kontextu. Je to v první řadě příležitostí projevat svou víru v každodenním životě. V posledních letech došlo v Indonésii v otázce mezinárodního dialogu ke změně paradigmatu. Některé nadace financovaly hnutí podporující mezináboženský dialog jako sociální kritiku, která může bojovat proti chudobě, nespravedlnosti a fundamentalismu.

Dialog mezi náboženstvími

Také katolická církev se aktivně zasazovala o podporu mezináboženského dialogu coby kritiky společnosti. Svými každoročními pastýřskými dopisy burcovala indonéská biskupská konference k solidaritě se všemi lidmi národa. Pastýřský list z Velikonoc roku 2001 se například vyslovil proti násilí v celé zemi a naléhal na věřící, aby byli tolerantní (a ne destruktivní) vůči jiným etnickým skupinám nebo náboženstvím. Smrt mladého muslima, který o Vánocích roku 2000 chránil farníky v kostele na Východní Jávě, je svědectvím i památkou, která všechny věřící povzbuzuje ke společnému úsilí o svornost a mír v Indonésii.

Solidaritě s trpícími lidmi projevuje katolická církev rovněž působením krizového centra, které se snaží o spolupráci se všemi lidmi dobré vůle, bez ohledu na jejich náboženskou příslušnost. Jako příklad můžeme uvést reakce na katastrofu způ-

sobenou vlnou tsunami v oblasti Aceh roku 2005, kde byla poskytnuta okamžitá pomoc, též ve formě renovace a výchovy, bez vztyčení katolické vlajky. Mimo to se oddělení pro mezináboženské záležitosti biskupské konference pokusilo navázat osobní kontakt s rozhodujícími činiteli v naději, že bude možno počítat s jejich pomocí, vyskytnou-li se problémy související se státními zákony a nařízeními.

Na úrovni diecézí podporuje církev mezináboženský dialog různými programy, jako např. v ambonské diecézi výchovou mládeže proti násilí a k uvědomění si problému HIV/AIDS a obchodu se ženami. Tímto způsobem spolupracuje se všemi skupinami společnosti s rozdílným náboženským pozadím. Po výbuchu sopky Merapi na Střední Jávě roku 2010 vzniklo na pomoc obětem hnutí, jehož členy byli studenti s rozličným náboženským vyznáním. K jeho činností patřila mimo jiné i výsadba stromů jako náhrada za lávou zničené lesy.

Odpověď jezuitů

Mnoho apoštolátů indonéské provincie Tovaryšstva Ježíšova přijde do přímého či nepřímého kontaktu s muslimy. Knihovnu teologického institutu *St. Ignatius House of Studies* v Yogyakarta s jejími více než 180 tisíci svazky ve velkém rozsahu využívají muslimští studenti. Jezuité také nabízejí semináře o mezinábo-

ženském dialogu pro laiky, scholastiky, mládež a univerzitní studenty. K nim patřil též program, který v roce 2009 absolvovalo osmnáct indonéských jezuitských scholastiků. Dva týdny strávili v islámské internátní škole (*pesantren*) v malém městě na Střední Jávě, kde měli příležitost k otevřeným rozhovorům, přímým setkáním a diskuzím s muslimy žijícími v internátu. Navštívili také islámské instituce v okolí.

Jiný mezináboženský program nese název *Asia Pacific Theological Encounter Programme* (APTEP). Představuje jednu z odpovědí jezuitů východoasijské konference na výzvu pustit se hlouběji „do dialogu s náboženstvími, aby nám tento dialog ukázal, že Duch svatý působí na celém Bohem milovaném světě“ (35. generální kongregace, 2. dekret, č. 24) a „posilovat a podporovat jezuitu i své spolupracovníky, kteří se činnorodě účastní čtverého dialogu doporučeného církví (...) a staví mosty mezi jednotlivci a společenstvími dobré vůle“ (35. generální kongregace, 3. dekret, č. 22).

První projekt v rámci programu APTEP se uskutečnil roku 2011 a zúčastnilo se jej jedenáct zájemců z Filipín, Vietnamu, Myanmaru, Thajska, Peru a Indonésie. Po šestidenním pobytu v *pesantren Tebuireng* na Východní Jávě, který představoval poslední část programu, jeden z účastníků řekl: „Dopřavdy jsem

Mezináboženské setkání studentů různých indonéských univerzit
(Foto archiv)

zažil, jak muslimové prožívají svou víru, viděl jsem jejich víru a jak opravdově ji žijí. Mé zkušenosti z *peasantren* opravdu velmi ovlivnily můj postoj k mým muslimským bratřím a sestrám. Byla to opravdu moje velká náboženská zkušenost.“

Každé mezináboženské setkání, i takové, které je obtížné, přispívá k rozvoji víry. Ptáme se sami sebe: „Dokážeme využít náboženskou rozmanitost v Indonésii jako *locus theologicus* k vybudování odpovídající teologie, christologie a ekleziologie?“ Tato myšlenka jistě odpovídá výzvě 34. generální kongregace, která zdůrazňovala, že „teologická reflexe musí objevit význam Kristova příběhu

v rámci spirituálního vývoje lidstva, který je vyjádřen v dějinách náboženství“. To rovněž odpovídá výzvě Federace biskupských konferencí Asie: „Proto se zavazujeme k tomu, využít každé příležitosti, abychom Ježíše Krista a jeho poselství hlásali způsobem, jenž je přijatelný pro Asiaty, způsobem, kterým jim představíme Krista „s asiatskou tváří“, a použijeme při tom asijské kulturní pojmy a symboly! Jestliže církve Asie neobjeví svoji vlastní identitu, nebudou mít budoucnost.“

*J. B. Heru Prakosa SJ, Greg Soetomo SJ
Z ročenky Jesuiten. Jahrbuch der
Gesellschaft Jesu 2013 přeložil Josef Loub
Redakčně upraveno*

O seberozdávající Lásce

Karel Říha
Uvěřili jsme v lásku
Promluvy vánoční a velikonoční

Trinitas, Svitavy 2015
 ISBN 978-80-86885-33-9

Ten, kdo zná Karla Říhu jen jako filozofa, metafyzika, Blondelova překladatele a autora těžce proniknutelných pojednání, bude překvapen, když v něm četbou této útlé knihy najde také teologa, hlubokého křesťana, básníka a kazatele. Říhova sbírka promluv „Uvěřili jsme v lásku“ nabízí velmi podnětné úvahy, podané poetickým, nikoli však vyumělkovaným jazykem; ostatně již ve sbírce drobných próz a meditací „Hledání středu“ (Trinitas, 2010) autor mimoděk prozradil českým čtenářům svůj básnický jемnocit. Ve vánočních, svatopostních a velikonočních promluvách prezen-

tuje své myšlenky s přesností, jež mu je vlastní, nevychází však jen ze své teologické erudice, ale především z osobního rozjímání.

Jeho kázání nejsou plodem pouhé intelektuální reflexe, ale zjevně vyvěrají z autorova autentického duchovního života. I proto tedy nemají vést jen k dalšímu promýšlení a znovu-uchození důležitých pravd víry, ale jsou spíše nevtíravou pozvánkou k osobní meditaci, k cestě do labyrintu lidského srdce a lidské duše, v němž se lze dotknout seberozdávající a všeobjímající Lásky. Ano, té Lásky, která nehledá sebe.

Publikaci zdobí reprodukce dvou pozoruhodných grafických listů již zesnulého výtvarníka Jaroslava Šerých, jež vhodně ilustrují hlavní témata Říhových promluv – Ukřížování a Vzkříšení. Knihu lze doporučit jako cennou inspiraci nejen kazatelům, ale i každému věřícímu, který se nespokojí s málem a nebojí se vydat na hlubinu. Bylo by ovšem proti smyslu a povaze tohoto skromného opusu, kdyby jej čtenář četl jedním dechem. Říhovy myšlenky si lépe vychutná duchovní gourmet, který je bude užívat po lžičkách.

Jan Regner SJ

Anotace

Josef Blaha
**Rabbi Azriel of Gerona
 Commentary on the Ten Sephiroth**

Vlastním nákladem, Praha 2015
 ISBN 978-80-260-9078-6

Český judaista přichází s překladem středověkého kabalistického textu z hebrejštiny do angličtiny. Text opatřil předmluvou a poznámkovým aparátem. Autorem původního textu je rabín Azriel z Girony, který žil na přelomu 12. a 13. století. Byl jedním z nejdůležitějších kabalistů v katalánském městě Girona, které se tehdy stalo důležitým střediskem kabaly. Rabín Azriel byl učitelem Nachmanida, středověkého myslitele a lékaře, a žákem mystika Izáka Slepého. Jeho komentář se zabývá Knihou stvoření, která překládá nauku jakýchsi deseti idejí či emanací Boha, které s ním ovšem nejsou totožné. Tzv. seffiry jsou deseti cestami, které tvoří základ všeho existujícího.

Miscellanea jesuitica V.
Ignaciánská spiritualita a fenomén kultury

Refugium, Olomouc 2015
 ISBN 978-80-7412-211-8

Pátý svazek *Miscellanea jesuitica* sleduje buď jezuitské autory v oborech historie, filozofie a spirituality, anebo tyto tři obory vzhledem k jezuitské spiritualitě. Obsahuje mj. komentované dobové studie o čtyřech spisech proti Tovaryšstvu Ježíšovu; životopisnou skicu ke 400. výročí mučednické smrti svatého Jana Ogilvie; příspěvek o barokním polyglotu Athanasiovi Kircherovi; matematicko-spirituální studii „Fenomenologie estetických proporcí“; překlad svatodušní meditace „Zkušenost Ducha“ Karla Rahnera; dvě studie Roberta Tafta o východní liturgii; spirituální reflexi o vysokoškolské pastoraci a několik úvah o cyrilometodějské ideji.

Zprávy

Praha

■ V pátek 1. ledna uvedla Česká televize nový film autorské a režisérské dvojice Jana Kristina Studničková a Otakáro Maria Schmidt. Další z řady poetických polohraných dokumentárních filmů s duchovní tematikou nese název „Univerzity. Tajemství evropského zázraku“. Přibližuje dějiny a jedinečnost evropského vzdělávacího systému, který představovala duchovně jednotná síť univerzit. Díky ní v Evropě vyrostl patrně nejlepší komunikační systém, jaký kdy byl vytvořen a který překročil rámec církve a přispěl k propojení nejprve celé Evropy, a posléze i světa. Jako průvodce a představitel Karla IV. a dalších postav ve filmu vystupuje jezuitský církevní historik Miroslav Herold. Film vznikl v koprodukcí České televize a JesuPrague Film.

■ V polovině února navštívil českou metropoli německý jezuita, člen Papežské komise pro ochranu nezletilých, prorektor Papežské gregoriánské univerzity v Římě a děkan tamního Institutu psychologie Hans Zollner. Pro pedagogy, dětské psychology, pastorační asistenty, katechety, vychovatele a další zájemce vedl v sobotu 13. února v pražské Nemocnici Milosrdných sester

sv. Karla Boromejského vzdělávací seminář o sexuálním zneužívání dětí. Přednášející se zaměřil mj. na včasné rozpoznání příznaků zneužití u dítěte, na rozpoznání potenciálního agresora během formace či na to, jak se u agresora vyvarovat recidivy. Představil také vícejazyčné e-learningové programy s tematikou sexuálního zneužívání dětí.

■ V chrámu sv. Ignáce na Karlově náměstí si návštěvníci mohou prohlédnout panelovou výstavu o životě a odkazu českého jezuita, novináře a mučedníka komunizmu Adolfa Kajpra (1902–1959), jehož osudy jsou s kostelem sv. Ignáce úzce propojeny. Autorem výstavy o tomto svědkovi maximálního křesťanství je profesor fundamentální a dogmatické teologie na KTF UK v Praze Vojtěch Novotný. Výstava je výstupem dílčího projektu Institucionálního plánu 2015 „Inovace kurzu Atestace z doplňkové vědecké činnosti“.

Brno

■ V úterý 16. února při mši svaté slavené ve 12.15 v jezuitském kostele Nanebevzetí Panny Marie věřící poděkovali za devadesát pět let života P. Františka Pevného, člena brněnské jezuitské komunity a někdejšího rektora chrámu. Mši obohatil slav-

nostní hudební doprovod; na varhany sv. Edmunda Kampiána zahrál brněnský hudebník a varhaník Martin Jakubíček, kterého hrou na trubku doprovodil Vlastimil Bialas, dlouholetý člen orchestru Janáčkovy opery Národního divadla v Brně.

■ V sobotu 13. února se uskutečnilo přípravné setkání na jezuitský předprogram Světového dne mládeže v Krakově Magis 2016, který se bude konat 15. až 25. července. Zúčastnili se jej vedoucí jednotlivých českých experimentů a jejich pomocníci, většinou z řad jezuitských studentských kaplanů a jejich spolupracovníků a přátel. S programem Magis 2016 je blíže seznámili polští jezuité P. Waldemar Los, který je hlavním vedoucím celého organizačního týmu, a Marek Firlejczyk, jenž má na starosti koordinaci všech více než sto experimentů, které se dále budou konat také v Polsku, Litvě a na Slovensku. Struktura pracovního setkání sledovala strukturu typického „Magis dne“ s ranní modlitbou, prací, mší svatou a sdílením v podobě tzv. Magis kruhu.

Setkání hostilo Studentské centrum (SC) spravované Vysokoškolským katolickým hnutím Brno (VKH Brno). V prostorách galerie SC je v současné době také k vidění výstava fotografií, které stručně představují hlavní principy programu Magis i jeho historii. Na území České republiky se v rámci Magisu 2016 při-

pravuje pět experimentů: putování po stopách jezuitů ve středních Čechách, filmové exercicie v Kolíně, divadelní experiment v Roudnici nad Labem, ekologický experiment ve františkánském klášteře v Hájku u Prahy a kulturní experiment Živé kameny v Praze.

Děčín

■ V pátek 15. ledna se v areálu bývalého hotelu Palme konalo každoroční povánoční setkání přátel a spolupracovníků křesťanské základní školy Nativity. Jezuitský řád reprezentoval provinciál Josef Stuchlý a prezident školy František Hylmar; za svými známými se přišli podívat i někteří z první generace učitelů. Setkání nabídlo příležitost i k vážnějším rozhovorům o radostech a starostech učitelů a žáků, o plánech do budoucna či o možnosti konkrétní pomoci škole. Například příští školní rok bude škola potřebovat učitele matematiky, fyziky, přírodopisu a chemie. Zpřesňují se také představy o možném rozšíření školy na dvě paralelní třídy a o výstavbě a provozu nového školního kampusu.

Svatý Hostýn, Velehrad

■ Při půlnoční mši svaté 31. prosince 2015 byla v bazilice Nanebevzetí Panny Marie na Svatém Hostýně slavnostně otevřena Svatá brána Roku milosrdenství. Druhá ze tří Svatých bran v olomoucké arcidiecézi byla otevřena při pouti k Panně Ma-

rii, Matce jednoty křesťanů v neděli 24. ledna v bazilice Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje; na Velehradě se Svatá brána nachází vlevo od hlavního vchodu do baziliky.

Velehrad

■ Ve dnech 7. až 9. ledna se na významném moravském poutním místě konalo výroční setkání České provincie Tovaryšstva Ježíšova, kterého se zúčastnily tři desítky jezuitů. Hlavním cílem setkání byly neformální rozhovory, představení zprávy otce provinciála o uplynulém období svého působení v čele provincie a diskuze nad vybranými aktuálními tématy, mezi které patřily úcta k Adolfu Kajpovi a otázka zahájení procesu jeho blahořečení, duchovní cvičení a vysokoškolská pastorece. Součástí setkání byla i pouť do Vídně, kde účastníci v kapli zřízené v bývalém studentském pokoji sv. Stanislava Kostky slavili bohoslužbu za nová povolání. Ve Vídni si čeští jezuité prohlédli také jezuitský univerzitní kostel a chrám sv. Štěpána.

Vatikán

■ Na počátku nového roku přišel Apoštolát modlitby, celosvětová síť modliteb se Svatým otcem, s novou iniciativou. S jednotlivými úmysly modliteb na každý měsíc nově seznamuje formou krátkých videoposelství papeže Františka, která mají pomoci naplnit přání Svatého otce,

aby se věřící na celém světě spolu s ním modlili za problémy lidstva, za poslání církve a za nový svět. Videonahrávky mají zdůraznit, že úmysly modliteb nejsou nic všeobecného, ale týkají se konkrétních mužů, žen a dětí. Videoposelství natáčí tým Apoštolátu modlitby společně se štáby z celého světa; papež František promlouvá ve španělštině a videa jsou opatřena titulky v deseti jazycích.

■ Poslední únorový den opustili své funkce ve vedení Vatikánského rozhlasu P. Federico Lombardi SJ, dosavadní generální ředitel, a Alberto Gasbarri, administrativní ředitel tohoto vatikánského média a dlouholetý organizátor papežských cest. Ke změně došlo v rámci reorganizace vatikánských médií, při níž rozhlasová stanice, stejně jako všechny stávající mediální a komunikační subjekty Svatého stolce, přejde pod vatikánský Sekretariát pro sdělovací prostředky.

Do nově zřízených funkcí právního zástupce a administrativního vedení rozhlasu byl od 1. března dočasně jmenován Giacomo Ghisani, zástupce ředitele Sekretariátu pro sdělovací prostředky. Italský jezuita Federico Lombardi ukončil svou službu ve Vatikánském rozhlase po pětadvaceti letech; v rádiu nejprve působil jako programový ředitel a roku 2005 byl jmenován generálním ředitelem. Na místě tiskového mluvčího Svaté-

ho stolce a ředitele vatikánského tiskového střediska zůstává i nadále.

■ Svátek Stolce sv. Petra, který připadá na 22. února, byl v rámci probíhajícího Svatého roku příležitostí k duchovní obnově zaměstnanců všech vatikánských úřadů a institucí. Několik tisíc se jich sešlo v aule Pavla VI., kde slovinský jezuita a ředitel římského Centra Aletti Marko Ivan Rupnik pronesl za přítomnosti Petrova nástupce, několika desítek kardinálů a biskupů, několika stovek kněží a řeholnic a zhruba tři tisíců věřících laiků meditaci na téma „Milosrdenství v každodenním životě“. Poté se účastníci odebrali v procesí přes Svatopetrské náměstí ke Svaté bráně, aby se v bazilice účastnili koncelebrované mše svaté.

■ Během své pastorační návštěvy Spojených států mexických se papež František 15. února na apoštolské nunciatuře v hlavním městě Mexika soukromě setkal také se svými šesti mexickými spolubratry. Jezuité mu při této příležitosti věnovali relikvie mexického jezuitského mučedníka bl. Miguela Augustina Pro, zavražděného roku 1927 protikatolickým režimem. Papež František využil soukromé návštěvy a jezuitům předal „bratrský pozdrav“ v podobě krátkého videoposelství (zveřejněn je na You Tube *Vocaciones Jesuitas*). Jezuité v něm žádá, aby se neúnavně zasazovali o lidskou důstojnost, zejména těch, kdo trpí.

Zdůrazňuje také význam mexické mládeže a jejího duchovního dědictví. Nakonec jezuité ujíštějí o svých modlitbách a prosí je, aby pracovali na kanonizačním procesu bl. Miguela Augustina Pro.

Řím

■ Při příležitosti Roku milosrdenství a Světového dne migrantů a uprchlíků, který letos připadl na neděli 17. ledna, uspořádalo jezuité spravované římské centrum pro uprchlíky Centro Astalli ve čtvrtek 14. ledna v mateřském kostele jezuitů Il Gesù modlitební setkání s generálním představeným jezuitů Adolfem Nicolásem na téma „Uprchlíci: setkání, které otevírá cestu k solidaritě“. Před vlastním modlitební večerem navštívil otec generál samotné Centro Astalli. Jeho ředitel, italský jezuita Camillo Ripamonti, Adolfa Nicoláse informoval o tamních projektech Jezuitské služby uprchlíkům (JRS). Otec generál si prohlédl různá oddělení centra, včetně ambulance, jídelny a právního oddělení, a s mnoha uprchlíky a migranty se neformálně setkal při šálku čaje.

Návštěva vyvrcholila modlitebním večerem, kterého se zúčastnilo na pět set přistěhovalců, uprchlíků, pracovníků JRS a novinářů. Součástí večera byla svědectví dvou rodin uprchlíků ze Sýrie a z Keni. Otec generál během setkání uvažoval o aktuálních tématech souvisejících se světovou migrací, současným poje-

tím hranic či s nebezpečími, která s sebou nese uzavírání se vyspělých zemí vůči žádostem o přijímání migrantů. Modlil se také modlitbu za

uprchlíky, sepsanou pro tuto příležitost. Deset uprchlíků z deseti různých zemí proneslo mírové poselství

Seznam podporovatelů od 2. prosince 2015 do 29. února 2016

RNDr. Anna Sekaninová, Brno; Mgr. Gerik Císař, Černošice; Filip Neuhauser; PhDr. Ivan Kania, Brno; Ing. Ludvík Motyčka, Brno; Ing. Petr Durna, Brno; Mgr. Pavel Zíma, Hronov; Ing. Ludvík Rušar, Pacov; Karel Pažourek, Brno; Larysa Smoglejová; Dr. Helena Pavlincová, Brno; Marie Sodomková, Praha; Jana Šniehottová, Rychaltice; Tereza Kaucáková, Praha; Ing. Daniela Slivans; Ing. Pavel Hora, Praha; František Rouš, Osová Bitýška; MUDr. Václav Boček, Písek; Jakub Trejbal; Pavel Rathouský, Rychnov nad Kněžnou; Ing. Petr Štolle, Praha; Petr Slinták ml., Dolní Němčí; Jiří Bouška, Praha; Farnost Velehrad; Libor Galatík, Praha; Jaroslav Eliáš; Veronika Linhartová; Ludmila Kovaříková, Brno; Jan Kunert, Dolní Čermná; René Lehovc; Ladislava Vavřínová, Týnec nad Labem; Slávka Bulíková, Praha; Jarmila Vajdňáková, Trnava u Zlína; Farnici Velehrad; Jan Toman, Dolní Bojanovice; Miloslava Knopová, Praha; Tomáš Grec; Jiří Hájek, Stříbro; Růžena Nebřenská, Praha; František Vaněček; Milena Šimánková, Praha; Růžena Hylmarová, Hradec Králové; Zdena Navrátilová, Nový Bydžov; Josef Loub, Praha; Marie Vlachová; pí Březovská; Hana Šimková, Praha.

Všem dárcům upřímně děkujeme

Jubilea

P. Jan Adamík	Ružomberok	21. 4.	15 let kněžství
P. Josef Tichý	Praha	26. 6.	40 let kněžství
P. František Brázdil	Olomouc	28. 6.	30 let kněžství
P. Petr Přádka	Velehrad	16. 4.	55 let
S. Václav Novotný	Krakov	26. 6.	30 let

Srdečně blahopřejeme

Duchovní víkend Jezuitou dnes

o duchovním rozlišování a hledání Boží vůle

Olomouc 13.–15. května 2016

Pro svobodné muže ve věku 18–35 let
kteří uvažují o své životní cestě

Kontakt: P. Petr Havlíček SJ, Residence Tovaryšstva Ježíšova
Křížkovského 2, 779 00 Olomouc
p.havlicek@jesuit.cz, 739 029 115

